

Policyförslag för elektrifiering

Teknikföretagen

För att svensk industri ska kunna ställa om och bidra till klimatmålen för den icke-handlande sektorn samtidigt som hela samhället ska elektrifieras är det avgörande att utbyggnaden av ett kostnadseffektivt, robust och fossilfritt elsystem lyckas.

Ödesfrågan handlar om att säkra försörjningen av fossilfri el, där och när den behövs, till ett konkurrenskraftigt och rimligt stabilt pris. Dessutom i ett elsystem som inom bara två decennier behöver leverera minst dubbelt så mycket el som idag.

När elmarknadsdesignen ses över är det viktigt att behålla incitamentsstrukturen som finns på den avreglerade marknaden och inte övergå till mer statlig intervention. Det skulle göra mer skada än nytta i tider av elektrifiering. Sammantaget behöver hinder identifieras och röjas undan så att alla fossilfria energislag och tekniker har möjlighet att bidra till ett dubbelt så stort elsystem.

Teknikföretagen har en rad konkreta policyförslag för hur Sverige bygger ut ett elsystem i världsklass:

1 Tydliggör behovet av balans mellan planerbara, väderberoende och flexibla resurser.

Kraftslag och tekniker bidrar på olika sätt såväl när det kommer till att upprätthålla frekvensen i varje ögonblick som till att säkerställa effekt där och när den behövs. Detta "glöms" alltför ofta bort. Utgångspunkten bör tas i elsystemets behov såväl när det svenska elsystemet skalas upp som när EU:s elmarknad förändras.

2 Styr mot ett fossilfritt elsystem som byggs ut till en låg total kostnad.

Såväl i Sverige som på EU-nivå präglas den politiska debatten alltför ofta av en dragkamp mellan olika kraftslag. En bättre utgångspunkt är att styra mot en låg total systemkostnad för elsystemet där de funktioner som krävs premieras i stället för enskilda kraftslag. Dessutom där de aktörer som bidrar till obalanser betalar för hanteringen av dessa.

3 Tillämpa ett teknikneutralt förhållningssätt

I många fall finns redan tekniska lösningar för att hantera utmaningarna på elområdet på ett kostnadseffektivt sätt, samtidigt som de i andra fall håller på att växa fram. Eftersom det på förhand är svårt att veta vilka tekniska lösningar som växer fram, bör förhållningssättet vara teknikneutralt.

4 Låt elkunderna prissäkra sig samtidigt som de påverkas av timvisa prisvariationer

Möjligheten till prissäkring är viktig för elkunder ska inte behöva bli räddade av staten i turbulenta tider och inte heller förvänta sig att bli det. Avtal där hela förbrukningen har ett fast pris är dock inte optimalt eftersom de minskar incitamenten till att spara, energieffektivisera och använda elen på ett mer flexibelt sätt. Inriktningen bör i stället vara att elkunder ges bättre möjlighet att prissäkra merparten av sin förbrukningsvolym samtidigt som alla på marginalen känner av timprisernas variationer.

5 Säkra finansmarknadernas centrala betydelse på elmarknaden.

Finansmarknaderna har en viktig uppgift på elmarknaden genom att vara en central länk mellan producent och elanvändare. Förändringar i existerande regelverk måste vara väl avvägda så att elkundernas behov av stabilitet fortsatt säkerställs samtidigt som kraftproducenternas incitament för investeringar i ny elproduktion behålls. Förändringar på EU nivå får inte sätta käppar i hjulet för den finansiella elhandeln som redan finns i Norden och fungerar bra.

6 Skapa långsiktiga incitament för ny elproduktion – utan statlig kortslutning av prissignalerna.

Att långsiktigt kunna överblicka intäkter och andra förutsättningar är viktigt vid investeringar i all fossilfri kraftproduktion. Utöver handeln med Forward-terminer på finansmarknaden, är så kallade Power Purchase Agreements (PPA) viktiga och redan vanligt förekommande i Sverige. Därutöver finns skäl att överväga någon form av "tillförlitlighetsoptioner" för säkerställande av tillräcklig effekt där och när den behövs – men utformningen bör vara noga genomtänkt och väl avvägd. EU-förslaget om Two way contracts for difference (CfD) är samtidigt problematiskt. Det är i praktiken ett statligt driftstöd där intäkterna garanteras inom ett spann – vilket innebär statlig kortslutning av prissignalerna – och riskerar att leda till en mer omfattande utbyggnad av väderberoende kraftproduktion än vad elsystemet klarar om inte elsystemets behov samtidigt tillgodoses.

7 Moderna tekniklösningar måste byggas in i elsystemet

Moderna tekniklösningar kommer att behövas i det framtida elsystemet – inklusive på efterfrågesidan med flexibilitetslösningar och energieffektivisering. I många fall finns redan lösningar som kan hantera olika delar av utmaningarna på elområdet på ett kostnadseffektivt sätt – innefattade alltifrån lagringstekniker till modern kraftelektronik. Teknikföretagen anser att det är viktigt att elmarknadsdesign och styrmedel inte utgår från enskilda kraftslag – utan banar väg för såväl moderna tekniklösningar som redan finns som för framväxande teknik.

8 Satsa på kompetensförsörjning samt på forskning, utveckling och spridning av teknik på elområdet

För att elsystemet ska kunna byggas ut till minst det dubbla på bara några decennier enbart med fossilfri teknik, krävs en storsatsning på utbildningsplatser på högskolor och universitet inom bland annat kraftelektronik och kärnkraftteknik. Därtill satsningar på forskning och utveckling inom alltifrån elnät och kraftproduktion till tekniker för energilagring och smart elanvändning.

9 Effektivisera tillståndsprocesserna och gör elsystemet till ett prioriterat riksintresse samt hantera acceptansproblematiken

För att utbyggnaden av elsystemet ska kunna ske tillräckligt snabbt måste politiken nu gå från ord till handling med att effektivisera och snabba upp tillståndsprocesserna. Därtill bör elnät och anläggningar för elproduktion göras till ett så kallat riksintresse, så att andra intressen inte ständigt övertrumfar utbyggnaden av elsystemet. Det är även centralt att implementera incitament för att hantera acceptansproblematiken på lokal nivå.

10 Elförsörjningen är helt grundläggande samhällsinfrastruktur

Elförsörjningen är att betrakta som grundläggande och helt nödvändig samhällsinfrastruktur. Staten behöver därför ta ett helhetsansvar för att säkerställa utbyggnaden av ett kostnadseffektivt, robust och fossilfritt elsystem för den gröna omställningen. Det räcker inte att säga att alla fossilfria kraftslag är tillåtna. I stället måste politiker från alla läger helhjärtat signalera att man bejakar såväl ny kärnkraft som vindkraft, liksom annan modern teknik som kan bidra. Detta samtidigt som man ser behovet av såväl balans i varje ögonblick som tillräcklig effekt där och när den behövs.

För mer information, kontakta

Miriam Münnich Vass

Näringspolitisk expert Klimat och Energi

miriam.munnich@teknikforetagen.se

Om Teknikföretagen

Teknikföretagen är den främsta företrädaren för svensk industri. Tillsammans står våra 4 300 medlemsföretag för en tredjedel av Sveriges export. Uppdraget är att ge företagen bästa möjliga konkurrenskraft. Våra medlemsföretag utgörs både av stora, namnkunniga globala företag som exempelvis Ericsson, Scania, AFRY, ABB och Volvo, samt väldigt många betydligt mindre företag och företag i alla storleksklasser däremellan.

Teknikföretagen